

SPRAWOZDANIA

TREDICESIMO SEMINARIO INTERNAZIONALE 'DIRITTO ROMANO E ATTUALITÀ' IN TEMA DI 'ASSEMBLEE POPOLARI', 28 IV – 3 V 2017 SUCHA BESKIDZKA

W dniach 28 kwietnia – 3 maja 2017 r. w Suchej Beskidzkiej odbyła się, zorganizowana przez Katedrę Prawa Rzymskiego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, międzynarodowa konferencja naukowa na temat zgromadzeń ludowych od prawa rzymskiego do współczesności. Miejsce spotkania było nieprzypadkowe. Konferencja połączona bowiem była z obchodami osiemdziesiątych urodzin profesora Janusza Sondla, współzałożyciela i rektora Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej. W sympozjum udział wzięli naukowcy z wielu krajowych i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich. Goszczono romanistów z Włoch, Chin, Rosji, Ukrainy, Czech i Bułgarii. Łącznie wygłoszono ponad 30 referatów.

Pierwszy dzień konferencji, 29 kwietnia, upłynął pod hasłem obrad tylko dla uczestników z Polski. Goście z zagranicy pojechali bowiem na zaplanowaną przez organizatorów całodniową wycieczkę. Najpierw udali się do Krakowa, gdzie zwiedzili katedrę na Wawelu, odwiedzili groby królewskie i z bliska obejrzeliz dzwonnicy Zygmunta. Pobyt w Krakowie zakończył się spacerem ulicami Starego Miasta, skąd goście pojechali do kopalni soli w Wieliczce. Po pokonaniu około 800 schodów znaleźli się na głębokości 135 metrów pod ziemią, gdzie mogli podziwiać jeden z najważniejszych pomników historii Polski, a zarazem zabytek klasy światowej w 1989 roku wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego Unesco. Ponad trzykilometrowa wędrówka Szlakiem Turystycznym zakończyła się obiadem w podziemnej

restauracji. Wycieczkowicze zmęczeni, ale zadowoleni wrócili do hotelu na zasłużony odpoczynek.

Tymczasem na miejscu trwały obrady sesji polskiej. Rozpoczęły się one w godzinach porannych pod przewodnictwem prof. Marka Kuryłowicza. Referaty tego dnia wygłosili: ks. Piotr Sadowski (UO), który mówił o *Karze jarzma w starożytnym Rzymie*; Elżbieta Loska (UKSW) – *Aktorzy a zgromadzenia ludowe w starożytnym Rzymie*, Adam Świętoń, (UWM) – *Zgromadzenie publiczne w późnym antyku rzymskim – podłoże społeczne, zagrożenia, reakcje prawne* oraz Jacek Wiewiorowski (UG) – *Nowele Teodozjusza dotyczące Bałkanów*.

Sesji drugiej przewodniczyła prof. Maria Zabłocka (UW). Pierwszy referat na temat *Autorytetu 'communis opinio doctorum' w średniowiecznym i wczesnonowożytnym prawie powszechnym* wygłosił Tymoteusz Mikołajczak (US). Z kolei Łukasz Korporowicz (UŁ) poruszył problem *Znajomości prawa kanonicznego Kościoła katolickiego w Anglii pierwszej połowy XVIII wieku*. Bożena Czech-Jeziarska (KUL) mówiła o *'ius publicum' i 'ius privatum' w metodologii tzw. „romanistyki marksistowskiej”*, Radosław Zych (US) zreferował natomiast zagadnienie dotyczące *Rzymskiej 'actio popularis' a art. 101 Konstytucji RP*. Poranne obrady zakończyła dyskusja.

Ostatnia tego dnia sesja moderowana przez prof. Annę Pikulską-Radomską (UŁ) poświęcona została zagadnieniom dotyczącym tematyki i zakresu badań podejmowanych współcześnie przez polskich romanistów. Swoje spostrzeżenia na ten temat w dwóch referatach o jednym tytule – *Problemy badawcze współczesnej romanistyki* przedstawił prof. Marek Kuryłowicz (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie) i prof. Maria Zabłocka.

Po zakończeniu obrad nastąpiła najprzyjemniejsza tego dnia chwila połączona z jubileuszem osiemdziesiątych urodzin prof. Janusza Sondla. Jubilat uraczył zebranych barwnymi i jak zwykle okraszonymi dowcipem opowieściami z czasów jego młodości i początków pracy naukowej. Po złożeniu mu życzeń i wręczeniu kwiatów, zebrani oddali się chwili relaksu w swoich pokojach po to, by wieczorem spotkać się ponownie, tym razem podczas uroczystej kolacji.

Drugi dzień obrad miał już charakter międzynarodowy, a rozpoczął się od oficjalnego ich otwarcia. Pierwszy przemówił do zebranych prof. Jan Zabłocki, kierownik katedry prawa rzymskiego UKSW organizującej tegoroczne sympozjum. Pan Profesor wyraził ogromną radość z faktu, iż do Suchoj Beskidzkiej przybyło tak wielu gości z różnych krajów Europy. Następnie, życząc zebranych udanych obrad, zaprosił do zabrania głosu profesorów zagranicznych; Leonida Kofanova, Konstantina Taneva, Michala Skřejpka i Alessandro Corbino. Na koniec słowa powitania skierowała do uczestników prof. Anna Tarwacka, jedna z gospodarzy konferencji. Po krótkiej przemowie przekazała mikrofon moderatorom sesji porannej – prof. Witoldowi Wołodkiewiczowi i prof. L. Kofanowowi. Jako pierwszy został poproszony o wygłoszenie referatu Alessandro Corbino (Università di Catania) – *La complessa disciplina del voto popolare negli assetti costituzionali della libera res publica*, a następnie Michal Skřejpek (Università Carlo di Praga) – *La 'lingua latina' di Varrone e 'comitia'*. Po przerwie kawowej miały miejsce jeszcze dwa wystąpienia – Kamili Stloukalovej (Università Carlo di Praga), która mówiła na temat *'Comitia calata curiata' e il suo funzionamento* oraz Jana Zabłockiego – *'Testamentum mulieris in comitia calata'*. Obrady poobiednie otworzyli prof. A. Corbino i prof. M. Skřejpek, zapraszając do wygłoszenia pierwszego referatu Aldonę Jurewicz (UWM). Nosił on tytuł *Le assemblee popolari municipali. Il caso di 'Colonia Genetiva Iulia': cap. 15 e seg. del cos. „el nuovo bronze de Osuna”*. Następnie głos zabrali: Bronisław Sitek (SWPS) – *Conditione cives fuissent, ut semper rem publicam separatim a populo Romano haberent. Sulla autonomia della comunità locale dalla prospettiva romana e contemporanea*; Sławomir Godek (UKSW) – *Some Remarks upon Separate Conventions of the Estates of the Grand Duchy of Lithuania after the Union of Lublin* – oraz Stoyan Lazarov (Centro Interuniversitario degli Studi di Diritto Romano e della Scienza Romanistica) – *Ancora una volta su assetti amministrativo-contributivi e condizioni delle civitates della Sicilia e delle altre province*.

W poniedziałek, pierwszego maja sesję poranną otworzył prof. Michael Bibikov (Accademia delle Scienze di Russia). Referaty zaś wygłosili: Leonid Kofanov (Accademia delle Scienze di Russia) – *'Contio advocata'*

e le forme collettive della difesa giudiziaria nella Roma repubblicana; David Falada (Università Carlo di Praga) - *Le riforme di Servio Tullio* oraz Anna Tarwacka - *The Censors in the Roman Assemblies*.

Po przerwie uczestnicy wysłuchali referatu Elislava Atanasova (Università di Economia Nazionale e Mondiale) - *Ancient Roman Assemblies and their Role as Transmission between the Will of Gods and Romans*; Emilii Ganey (Università di Economia Nazionale e Mondiale) - *The corrective function of 'actio quod metus causa' and the role of 'leges repetundarum' in the end of the Republic* oraz Lyuby Radulovej (Università di Sofia "Sv. Kliment Ohridski") - *L'evergetismo nel quadro della legislazione 'de ambitu'. Alcune osservazioni*.

W sesji poobiedniej moderowanej przez prof. Ewę Gajdę jako pierwszy swój referat wygłosił Konstantin Tanev (Università d'Economia Nazionale e Mondiale) - *Efficacia giuridica del 'iussum populi'*. Następnie o zabranie głosu zostali poproszeni: Maria Kostova (Università di Plovdiv) - *'Lex' come simbolo delle assemblee popolari*; Jan Šejdl (Università Carlo di Praga) - *Manifestazione della volontà popolare normativa - relazioni fra usi e legislazione in alcune illustrazioni* oraz Piotr Kołodko (UwB) - *The Election of the Quaestors in Roman Republic. A few Remarks*.

Ostatniego dnia konferencji obrady pod przewodnictwem prof. Konstantina Taneva rozpoczęły się nieco później. Przed przerwą kawową referaty wygłosili: prof. Lihong Zhang (East China University of Political Science and Law) i prof. Michael Bibikov (Accademia delle Scienze di Russia). Pierwszy referent mówił na temat *Evolution of Research Methodologies in Chinese Legal Historiograph*, drugi zaś skupił się na kwestii *Le tradizioni del polis e legislazione bizantina: l'evoluzione degli strutture sociali*.

Ostatnią sesję moderował prof. Lihong Zhang, a wystąpienia należały do Renaty Kamińskiej (UKSW), która zreferowała zagadnienie dotyczące *The Majority Rule and the Unanimity Rule of Voting in the Sejm during Noble Republic of Poland*; Antona Guzhvy (Università "V.N.Karasin" di Charkov) - *Recezione del diritto romano in Codice Civile di Galicia 1797* i Ewy Gajdy (US) - *Tra teologia e diritto, da Iustiano alla epoca moderna*.

Po wysłuchaniu ostatniego referatu głos zabrał prof. Jan Zabłocki, który, jeszcze raz w imieniu organizatorów sympozjum podziękowawszy uczestnikom za liczne przybycie i aktywny udział w obradach, dokonał ich oficjalnego zamknięcia. Na koniec słowa wdzięczności za zaproszenie na sympozjum, jak również za trud włożony w jego przygotowanie skierowali do organizatorów profesorowie Tanev i Kofanov. Następnie w wyśmienitych humorach udano się na obiad. Wieczorem miała miejsce ostatnia podczas tegorocznego spotkania uroczysta wieczerza. Wzniesiono wiele toastów i wyrażono nadzieję na rychłe spotkanie w tym samym gronie.

Renata Kamińska*

* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie